

મિસ મૂરે

અલગ વિચાર્યું

જાન પિનબોરો દ્વારા લખાયેલ,
ડેબી એટવેલ દ્વારા ચિત્રિત

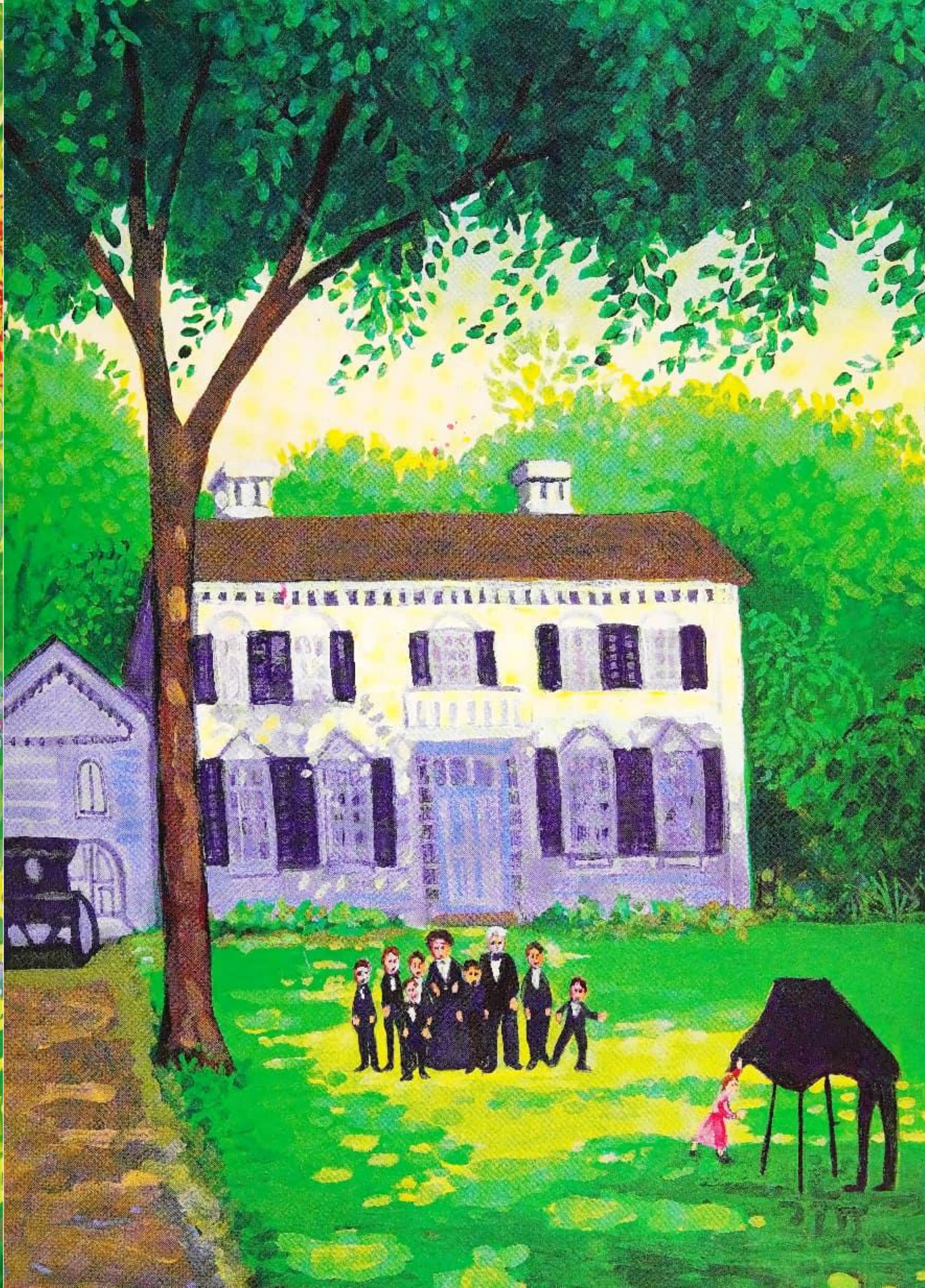
મિસ મૂરે
અલગ વિચાર્યું

જાન પિનબોરો દ્વારા લખાયેલ,
ડેબી એટવેલ દ્વારા ચિત્રિત

એકવાર મેઈનના લિમેરિકમાં
એક મોટા ઘરમાં એની કેરોલ મૂર
નામની એક નાની છોકરી રહેતી
હતી. તેની આંખો મોટી ભૂખરી
હતી, તેના સાત મોટા ભાઈઓ
હતા અને તેના પોતાના વિચારો
હતા.

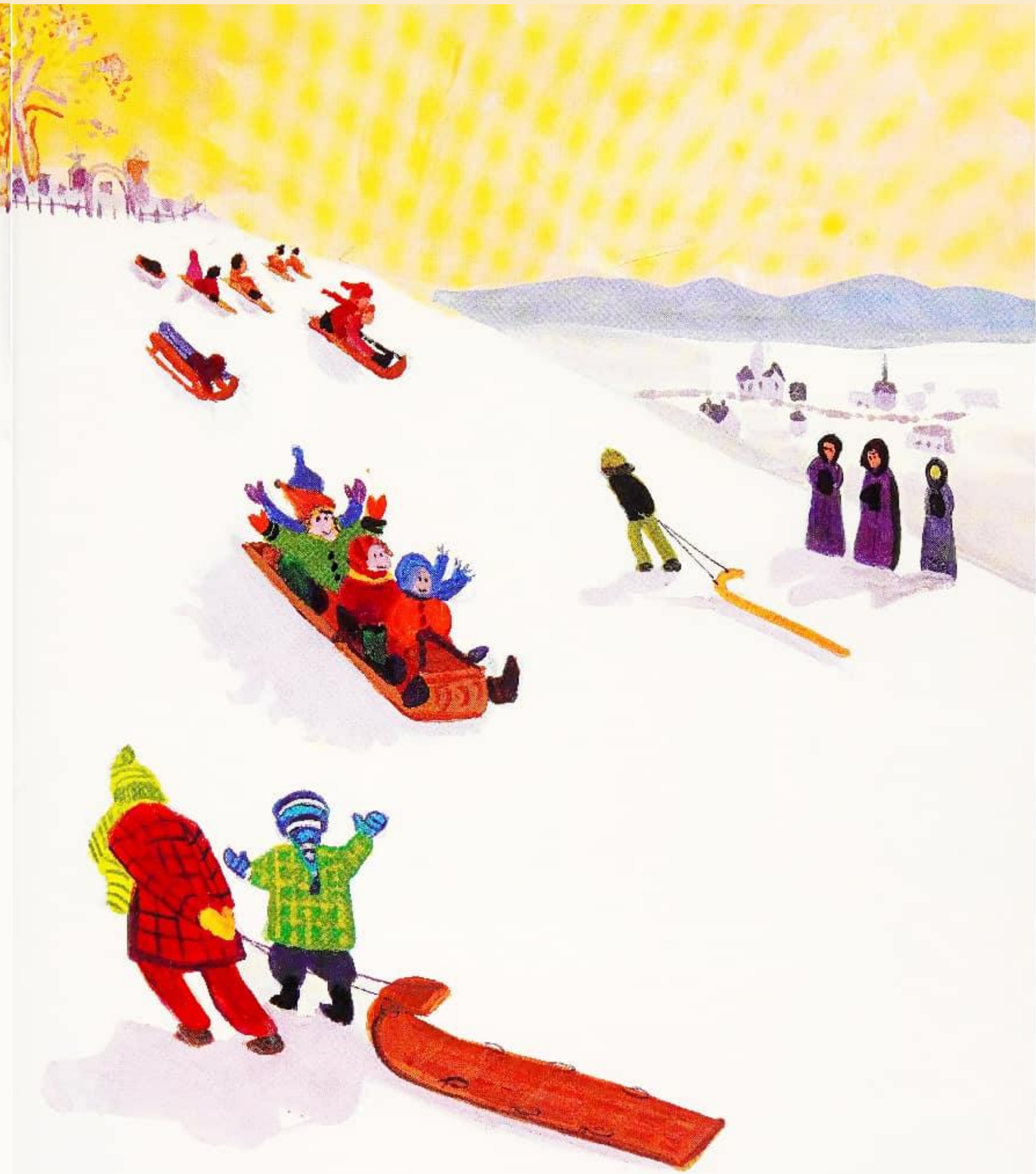

૧૮૭૦ના દાયકામાં ઘણા લોકો માનતા હતા કે છોકરીએ ઘરમાં રહીને સીવણ અને ભરતકામ જેવા શાંત કામો કરવા જોઈએ.

પણ એનીએ અલગ વિચાર્યું. તેને કબ્રસ્તાનથી મેઈન સ્ટ્રીટની પેલે પાર જંગલી ટોબોગન સવારી કરવાની અથવા પોકાહોન્ટાસના ખુરના અવાજ પર ફાધરની બગીમાં ઉછળવાનું પસંદ હતું.

વૃક્ષોમાંથી એની દૂર દૂર આવેલા સફેદ પર્વતોની ઝલક જોઈ શકતી હતી. તેણીએ તેની પેલે પાર રહેલી દુનિયા વિશે અને તે એક દિવસ શું કરશે તેના વિશે સ્વપ્ન જોયા.

એનીને રાત્રિભોજન પછી પિતાએ તેને મોટેથી વાંચેલી વાર્તાઓ અને કવિતાઓ ખૂબ ગમતી. વરસાદી બપોરે, તે સેન્ટ નિકોલસ નામનું બાળકોનું મેગેઝિન જોવા માટે એટિક પર ચઢી જતી.

તે દિવસોમાં, બાળકોને પુસ્તકાલયોમાં જવાની મંજૂરી નહોતી. લોકો વાંચનને બાળકો માટે ખૂબ મહત્વનું માનતા નહોતા - ખાસ કરીને છોકરીઓ માટે નહીં.

જ્યારે એની ઓગણીસ વર્ષની થઈ, ત્યારે તેની ઉંમરની ઘણી છોકરીઓ પહેલાથી જ પરણી ગઈ હતી.

તે સમયે, એની જેવી અપરિણીત છોકરી તેના માતાપિતા માટે ઘર સંભાળી શકતી હતી, અથવા કદાચ શિક્ષિકા કે મિશનરી બની શકતી હતી.

પણ એનીએ અલગ વિચાર્યું. તેણીએ તેના પિતાની જેમ વકીલ બનવાનું નક્કી કર્યું, અને દરરોજ શીખવા માટે તેની કાયદા કચેરીમાં જવા લાગી.

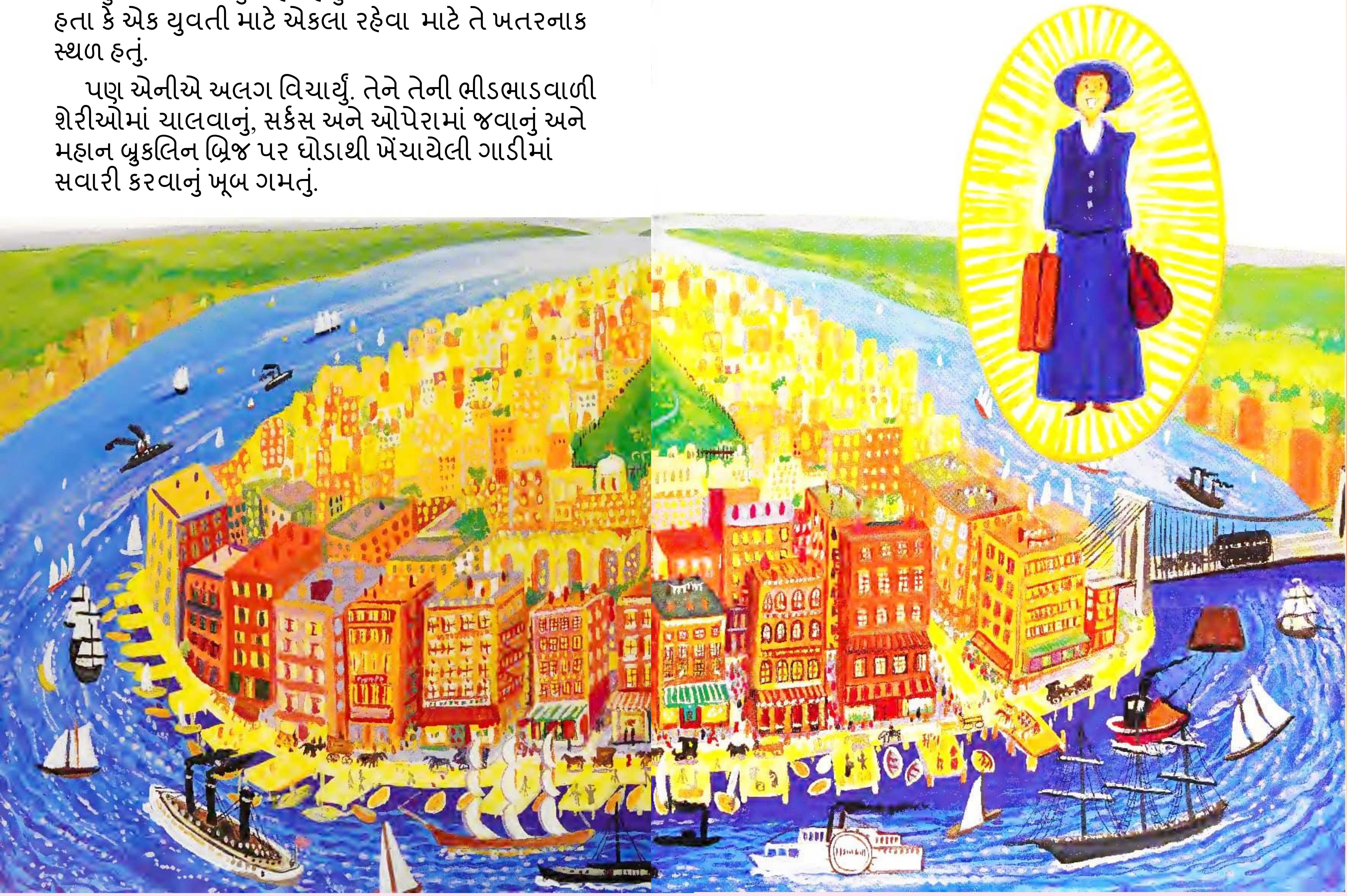
પછી એક ભયંકર અઠવાડિયામાં, એનીના માતા-પિતા બંને ફ્લૂથી મૃત્યુ પામ્યા. જ્યારે તેના ભાઈની પત્નીનું પણ અવસાન થયું, ત્યારે એની તેની બે નાની ભત્રીજીઓની સંભાળ રાખવા માટે ઘરે જ રહી. વ્હાઇટ માઉન્ટેન્સથી આગળ જવા માટે તેને રાહ જોવી પડશે.

ઘણા વર્ષો પછી, તેના ભાઈએ ફરીથી લગ્ન કર્યા, અને એનીને રોમાંચક સમાચાર સાંભળવા મળ્યા. પુસ્તકાલયો મહિલાઓને ગ્રંથપાલ તરીકે રાખી રહ્યા હતા! એનીએ પોતાનો સામાન પેક કર્યો અને પ્રેટ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ પુસ્તકાલય શાળામાં પ્રવેશ મેળવવા માટે બ્રુકલિન, ન્યુ યોર્ક ગઈ.

ન્યુ યોર્ક એક મોટું શહેર હતું. કેટલાક લોકો માનતા હતા કે એક યુવતી માટે એકલા રહેવા માટે તે ખતરનાક સ્થળ હતું.

પણ એનીએ અલગ વિચાર્યું. તેને તેની ભીડભાડવાળી શેરીઓમાં ચાલવાનું, સર્કસ અને ઓપેરામાં જવાનું અને મહાન બ્રુકલિન બ્રિજ પર ઘોડાથી ખેંચાયેલી ગાડીમાં સવારી કરવાનું ખૂબ ગમતું.

એનીએ ખૂબ જ મહેનત કરી. તે લાઇબ્રેરી સ્કૂલમાંથી સ્નાતક થઈ અને પ્રેટ ફ્રી લાઇબ્રેરીમાં ગ્રંથપાલ તરીકેની પહેલી નોકરી મેળવી.

કેટલીક લાઇબ્રેરીઓ બાળકોને અંદર આવવા દેવા લાગી હતી, પરંતુ એનીની લાઇબ્રેરીમાં કંઈક નવું હતું - ફક્ત બાળકો માટે જ એક લાઇબ્રેરી રૂમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

બાળકો અંદર આવીને છાજલીઓમાંથી પુસ્તકો લઈ શકતા હતા. અને સાંજે એની તેમને મોટેથી વાંચી સંભળાવતી - જેમ તેના પિતાએ તેને વાંચી સંભળાવ્યું હતું.

એનીના પુસ્તકાલય વિશે વાત એટલી હદે ફેલાઈ ગઈ કે એક દિવસ ડૉ. બોસ્ટવિક નામના એક માણસે એને ન્યૂ યોર્ક પબ્લિક લાઇબ્રેરીની છત્રીસ શાખાઓમાં બાળકોના બધા વિભાગોનો હવાલો સોંપ્યો.

મિસ મૂરે પોતાની શ્રેષ્ઠ ટોપી અને સૂટ પહેરીને હાર્લેમથી ચેથમ સ્ક્વેર સુધીની દરેક લાઇબ્રેરીની મુલાકાત લીધી.

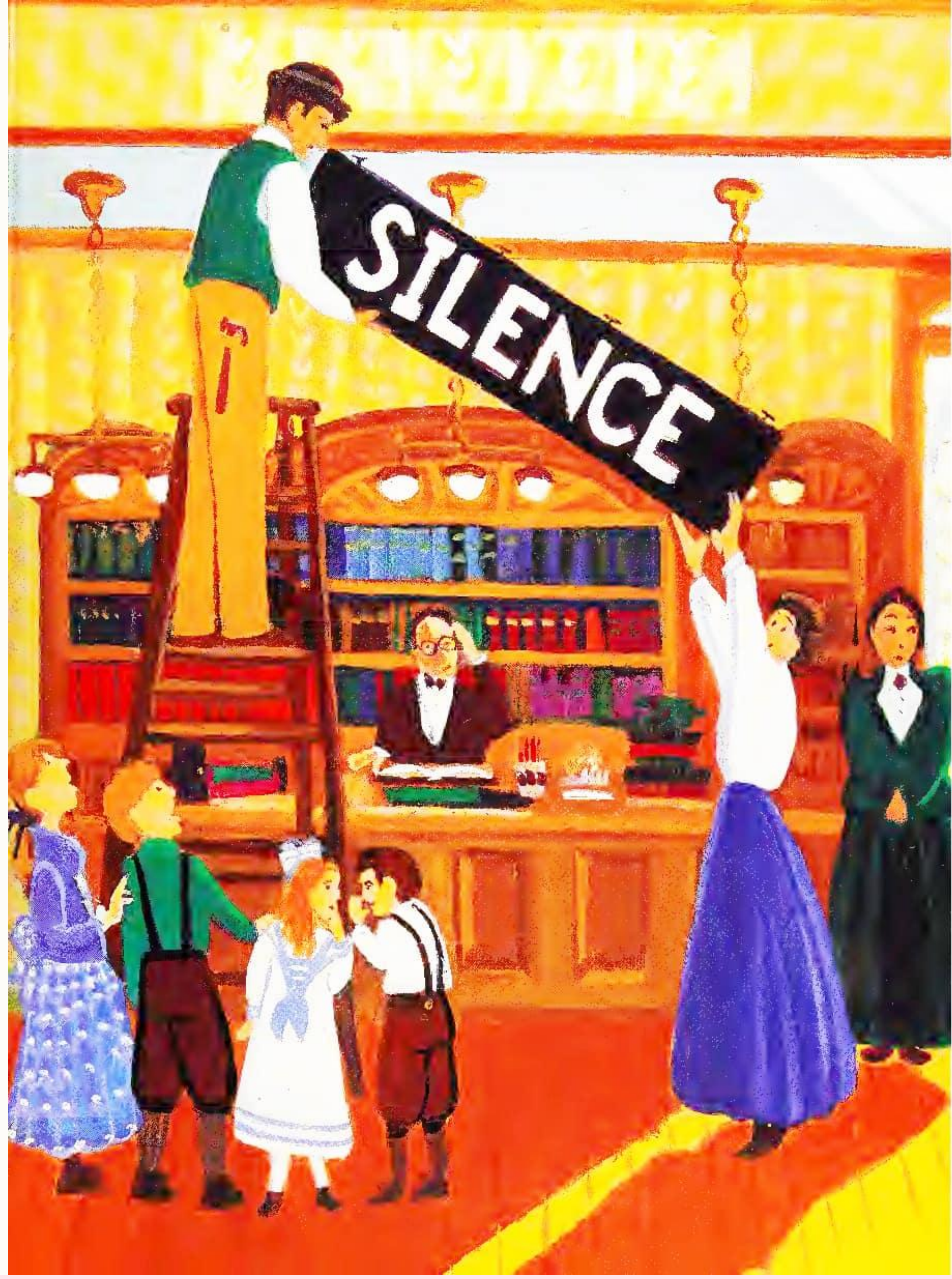

મિસ મૂરે અન્ય ફેરફારો માટે પણ ભાર મૂક્યો. તેમણે ગ્રંથપાલોને SILENCE ના ચિહ્નો ઉતારવા અને બાળકો સાથે વાત કરવામાં અને તેમને વાર્તાઓ કહેવામાં સમય પસાર કરવા વિનંતી કરી.

તેણીએ છાજલીઓમાંથી કંટાળાજનક પુસ્તકો કાઢી નાખ્યા અને તેની જગ્યાએ ધ એડવેન્ચર્સ ઓફ ટોમ સોયર અને ધ સ્વિસ ફેમિલી રોબિન્સન જેવા રોમાંચક પુસ્તકો રાખ્યા.

તેણીએ માતાપિતા, ગ્રંથપાલો અને શિક્ષકોને બાળકો માટે સારા પુસ્તકો શોધવામાં મદદ કરવા અને પુસ્તક પ્રકાશકોને વધુ સારા બાળકોના પુસ્તકો પ્રકાશિત કરવા પ્રોત્સાહિત કરવા માટે પુસ્તકોની સમીક્ષાઓ લખી અને પુસ્તકોની યાદીઓ બનાવી.

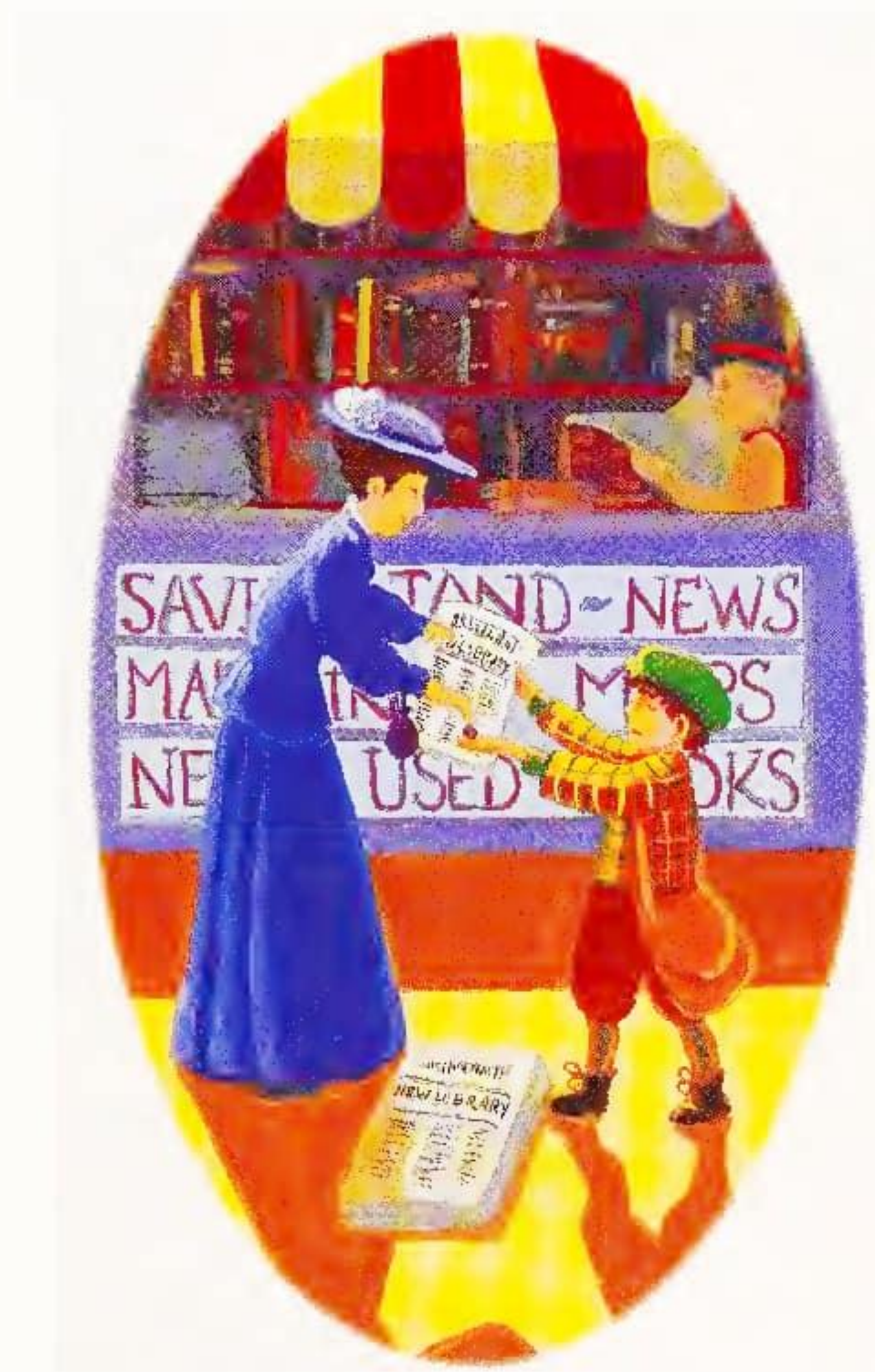

પરંતુ ઘણી લાઇબ્રેરીઓ હજુ પણ બાળકોના પુસ્તકો કબાટમાં બંધ રાખતી હતી અથવા ખૂણામાં છુપાવતી હતી. તેમની પાસે બાળકો માટે પૂરતા પુસ્તકો નહોતા કે તેમને મૂકવા માટે પૂરતી છાજલીઓ નહોતી.

તેથી, જ્યારે એવી જાહેરાત કરવામાં આવી કે ફિફ્થ એવન્યુ અને ફોર્ટી-સેકન્ડ સ્ટ્રીટ પર એક ભવ્ય નવી લાઇબ્રેરી બનાવવામાં આવશે, ત્યારે મિસ મૂરે તેના નવા સેન્ટ્રલ ચિલ્ડ્રન્સ રૂમને ન્યૂ યોર્કના તમામ બાળકો માટે શક્ય તેટલું શ્રેષ્ઠ બનાવવાનો નિર્ણય લીધો.

મિસ મૂરે ખાસ બનાવેલા બાળકોના કદના ટેબલ અને ખુરશીઓ રાખ્યા હતા. તેમણે દિવાલો પર લટકાવવા માટે એનસી વાયથ અને અન્ય કલાકારોના સુંદર ચિત્રો પસંદ કર્યા.

ભોંય માટે, તેને વેલ્સથી આવેલી ગુલાબી રંગની ટાઇલ્સ મળી.

તેણે પ્રદર્શન માટે છીપ અને પતંગિયાઓનો સંગ્રહ એકત્રિત કર્યો. પછી તેણે છાજલીઓ તેને મળી શકે તેવા શ્રેષ્ઠ બાળકોના પુસ્તકોથી ભરી દીધી.

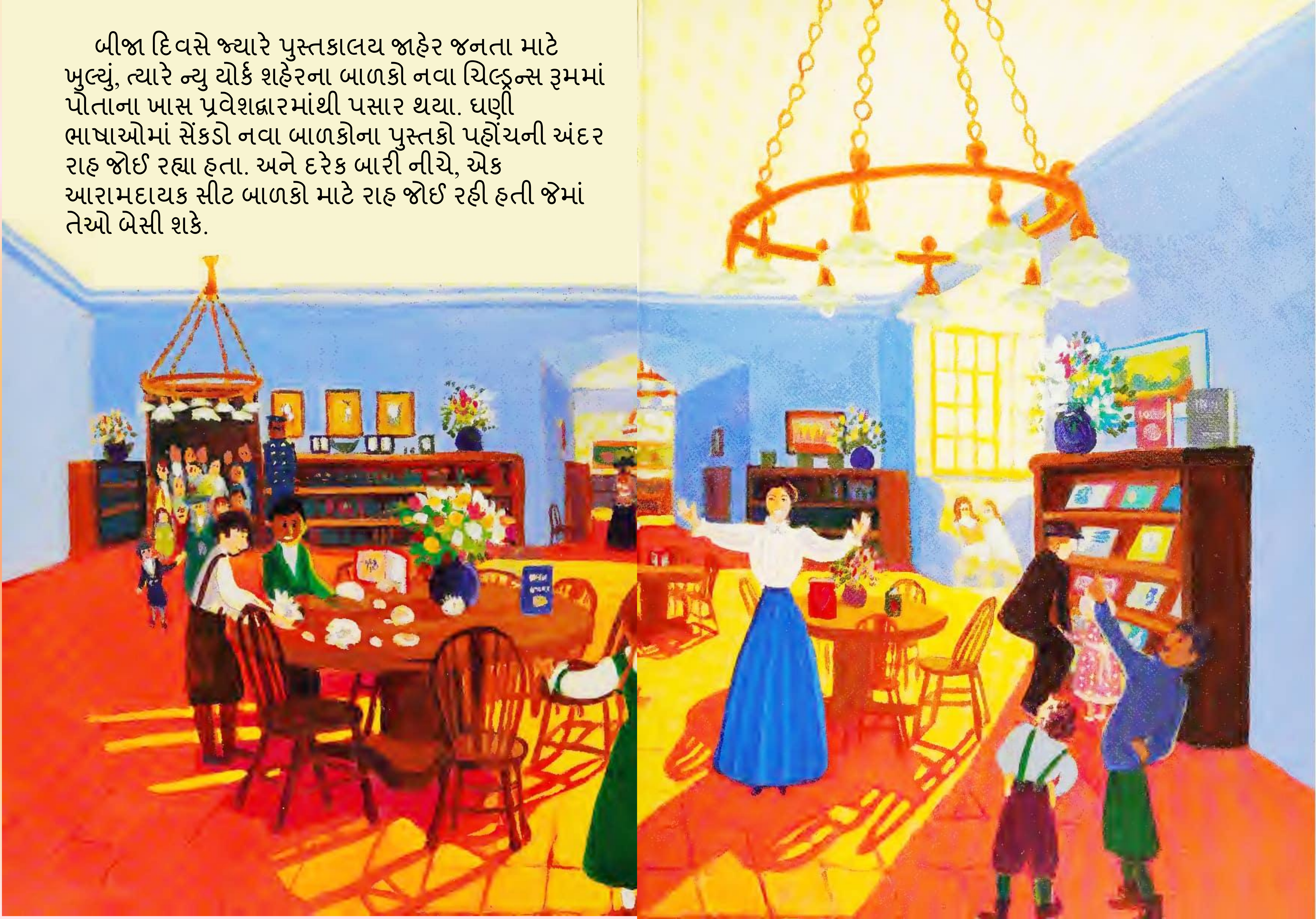
છેવટે, ૧૯૧૧માં વસંતના એક ગરમ દિવસે, ન્યૂ યોર્ક પબ્લિક લાઇબ્રેરીના વિશાળ કાંસાના દરવાજા પહેલી વાર ખુલ્યા.

યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સના રાષ્ટ્રપતિ વિલિયમ હોવર્ડ ટાફ્ટને ભવ્ય નવી લાઇબ્રેરીનું લોકાર્પણ કરવા માટે પોલીસ લઈ આવ્યા ત્યારે ભીડ રસ્તાઓ પર ઉમટી પડી હતી.

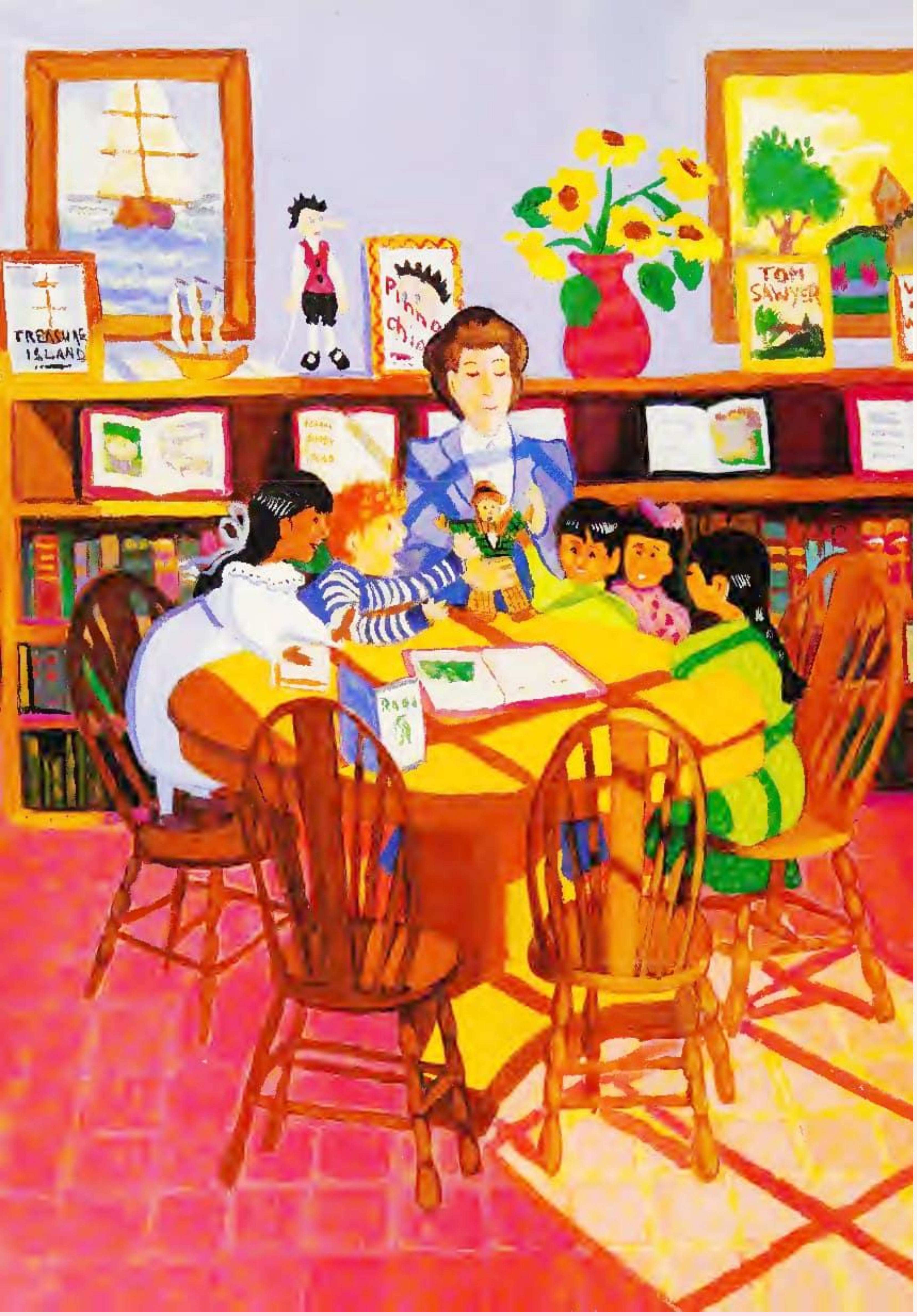

બીજા દિવસે જ્યારે પુસ્તકાલય જાહેર જનતા માટે ખુલ્યું, ત્યારે ન્યુ યોર્ક શહેરના બાળકો નવા ચિલ્ડ્રન્સ રૂમમાં પોતાના ખાસ પ્રવેશદ્વારમાંથી પસાર થયા. ઘણી ભાષાઓમાં સેંકડો નવા બાળકોના પુસ્તકો પહોંચની અંદર રાહ જોઈ રહ્યા હતા. અને દરેક બારી નીચે, એક આરામદાયક સીટ બાળકો માટે રાહ જોઈ રહી હતી જેમાં તેઓ બેસી શકે.

ત્યારથી, બાળકોના રૂમમાં દરરોજ એક નવું આશ્ચર્ય થતું હતું. મિસ મૂરે વાંચન ક્લબનું આયોજન કર્યું અને સંગીતકારો, વાર્તાકારો અને ડૉ. સ્યુસ જેવા પ્રખ્યાત લેખકોને બાળકોના મનોરંજન માટે આમંત્રિત કર્યા.

ઘણીવાર, મિસ મૂર તેમના હેન્ડબેગમાં હાથ નાખીને નિકોલસ નિકર નામની લાકડાની ઢીંગલી કાઢતી. જે બાળકો હમણાં જ અંગ્રેજી શીખી રહ્યા હતા તેઓ નિકોલસ આસપાસ હોય ત્યારે વાત કરવામાં ઓછું શરમાતા.

એક દિવસ બેલ્જિયમના રાજા અને રાણી ન્યૂ યોર્ક પબ્લિક લાઇબ્રેરીની મુલાકાતે આવ્યા. મિસ મૂરે રાણીને કહ્યું, "તમારે ચિલ્ડ્રન્સ રૂમ જોવા આવવું જ જોઈએ." તે દિવસે લાઇબ્રેરીમાં રહેલા બધા બાળકોએ - સૌથી ધનિકથી લઈને ગરીબ સુધી - રાજા અને રાણી સાથે હાથ મિલાવ્યા.

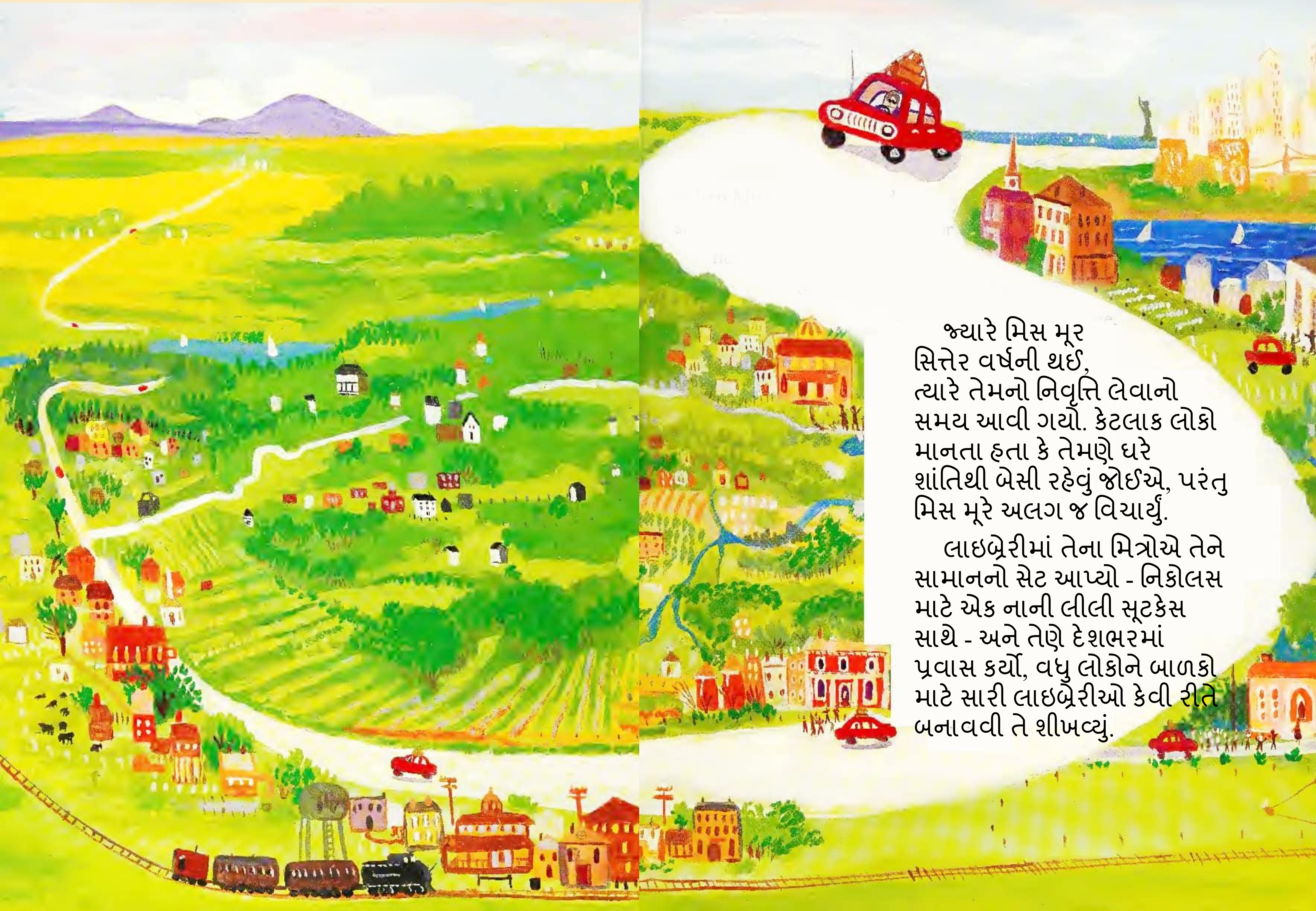

પુસ્તકાલયની દિવાલોની બહાર, બે વિશ્વયુદ્ધો, મહામારીઓ અને મહામંદી આવી અને ગઈ. પરંતુ અંદર, બાળકોનો ઓરડો હંમેશા ગરમ અને તેજસ્વી રહેતો - એક એવી જગ્યા જ્યાં બાળકો અન્ય બાળકોને મળી શકતા અને રસપ્રદ વસ્તુઓ શીખી શકતા.

અમેરિકાના મોટા શહેરો અને નાના નગરોમાં, વધુને વધુ પુસ્તકાલયોએ મિસ મૂરના સેન્ટ્રલ ચિલ્ડ્રન્સ રૂમની નકલ કરવાનું શરૂ કર્યું. ઇંગ્લેન્ડ, ફ્રાન્સ, બેલ્જિયમ, સ્વીડન, રશિયા, ભારત અને જાપાનમાં પણ પુસ્તકાલયોએ એવું જ કર્યું.

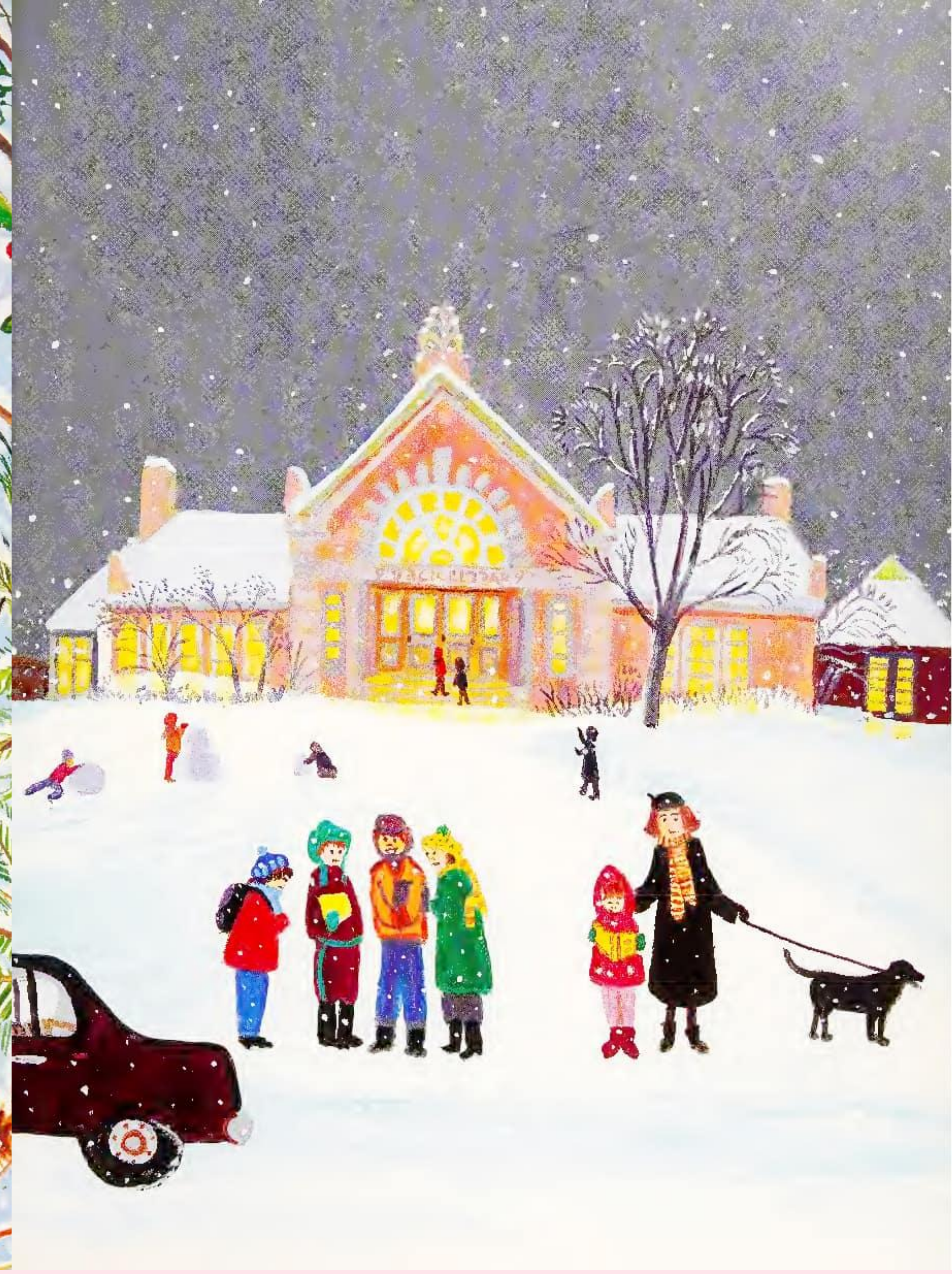

જ્યારે મિસ મૂર સિત્તેર વર્ષની થઈ, ત્યારે તેમનો નિવૃત્તિ લેવાનો સમય આવી ગયો. કેટલાક લોકો માનતા હતા કે તેમણે ઘરે શાંતિથી બેસી રહેવું જોઈએ, પરંતુ મિસ મૂરે અલગ જ વિચાર્યું.

લાઇબ્રેરીમાં તેના મિત્રોએ તેને સામાનનો સેટ આપ્યો - નિકોલસ માટે એક નાની લીલી સૂટકેસ સાથે - અને તેણે દેશભરમાં પ્રવાસ કર્યો, વધુ લોકોને બાળકો માટે સારી લાઇબ્રેરીઓ કેવી રીતે બનાવવી તે શીખવ્યું.

આજે અમેરિકાભરના પુસ્તકાલયોમાં બાળકો માટે હજારો પુસ્તકો છે. અને મેઈનના લિમેરિકની એક નાની છોકરીના સ્વતંત્ર વિચારો અને મદદને કારણે, કોઈ પણ બાળક પુસ્તકાલયના શેલ્ફમાંથી પુસ્તક પસંદ કરી શકે છે, આરામદાયક સીટ પર બેસીને તે જોઈ શકે છે - અને પછી તેને વાંચવા માટે ઘરે લઈ જઈ શકે છે.

મિસ મૂર વિશે વધુ
પુરોગામી ગ્રંથપાલો

એન કેરોલ મૂરે એકલા હાથે બાળકોનું પુસ્તકાલય બનાવ્યું ન હતું. દેશભરના મજબૂત અગ્રણી મહિલા પુસ્તકાલયકારોના જૂથે પણ આ માર્ગને આગળ વધારવામાં મદદ કરી.

* ૧૮૮૭ માં, મિનર્વા સેન્ડર્સે રોડ આઇલેન્ડના પાવટકેટમાં એક જાહેર પુસ્તકાલયમાં બાળકોનો વિસ્તાર બનાવ્યો.
* ૧૮૯૪માં, મિલવૌકીના ગ્રંથપાલ લુટી સ્ટર્ન્સે એક ભાષણ આપ્યું જેમાં તમામ ઉંમરના બાળકોને પુસ્તકાલયોમાં પ્રવેશ આપવાની હાકલ કરવામાં આવી.
* ૧૮૯૬ માં, પ્રેટ ઇન્સ્ટિટ્યૂટમાં, મેરી રાઈટ પ્લમરે ખાસ કરીને બાળકો માટે રચાયેલ પ્રથમ પુસ્તકાલય ખંડ ખોલ્યો અને મિસ મૂરને તેમના વિચારોને અમલમાં મૂકવા માટે મુક્ત લગામ આપી, જેમાં પ્રખ્યાત પુસ્તકાલય પ્રતિજ્ઞાના પ્રથમ સંસ્કરણનો પણ સમાવેશ થાય છે.
* ૧૯૦૪માં, મફત પુસ્તકાલયો માટે ઝુંબેશ ચલાવનાર કેરોલિન એમ. હેવિન્સે કનેક્ટિકટના હાર્ટફોર્ડમાં બાળકો માટે પુસ્તકાલય ખંડ ખોલ્યો.
• ૧૯૧૪માં, બ્રુકલિનના ગ્રંથપાલ ક્લેરા હંટે ફક્ત બાળકો માટે એક શાખા પુસ્તકાલય ડિઝાઇન કર્યું.

બ્રુકલાઇન, બોસ્ટન અને કેમ્બ્રિજ, મેસેચ્યુસેટ્સ; ડેનવર; ઓમાહા; સિએટલ; ન્યૂ હેવન; ડેટ્રોઇટ; અને પિટ્સબર્ગમાં બાળકોના પુસ્તકાલયના ઓરડાઓ બનાવવામાં આવ્યા હતા.

પરંતુ મિસ મૂરની બુદ્ધિમત્તા, કલ્પનાશક્તિ અને મહત્વાકાંક્ષાનું અનોખું સંયોજન - લેખકો, ચિત્રકારો અને પ્રકાશકો સાથેના તેમના જોડાણો અને પ્રતિષ્ઠિત ન્યૂ યોર્ક પબ્લિક લાઇબ્રેરીમાં તેમની સ્થિતિએ તેમને દેશભરમાં અને વિશ્વભરમાં બાળકોના પુસ્તકાલય સેવાઓના વિકાસમાં વ્યાપક પ્રભાવ આપ્યો.

વધુ પુસ્તકો, કૃપા કરીને !

૧૮૮૦ માં, જ્યારે એન કેરોલ મૂર નવ વર્ષની હતી, ત્યારે તેમના વતન લિમેરિક, મેઈનમાં આવેલી લાઇબ્રેરી, તેમના પિતાના કાયદા કાર્યાલયની બાજુમાં એક વ્યવસાયિક ઇમારતમાં ભાડાનો ઓરડો હતો. તે સમયની ઘણી લાઇબ્રેરીઓની જેમ, તેમાં મોટા છોકરાઓ માટે કેટલાક પુસ્તકો હતા, પરંતુ છોકરીઓ અથવા નાના બાળકો માટે બહુ ઓછા હતા.

ઘણી શરૂઆતની લાઇબ્રેરીઓ મફત અને જાહેર જનતા માટે ખુલ્લી નહોતી.

ક્યારેક કોઈ શ્રીમંત વ્યક્તિ પુસ્તકોનો સંગ્રહ દાન કરતો અને લોકો તેને વાંચવાના લહાવા માટે સભ્યપદ ફી ચૂકવતા. ઘણીવાર, આ સંગ્રહોમાં બાળકો માટે ઘણા પુસ્તકો નહોતા.

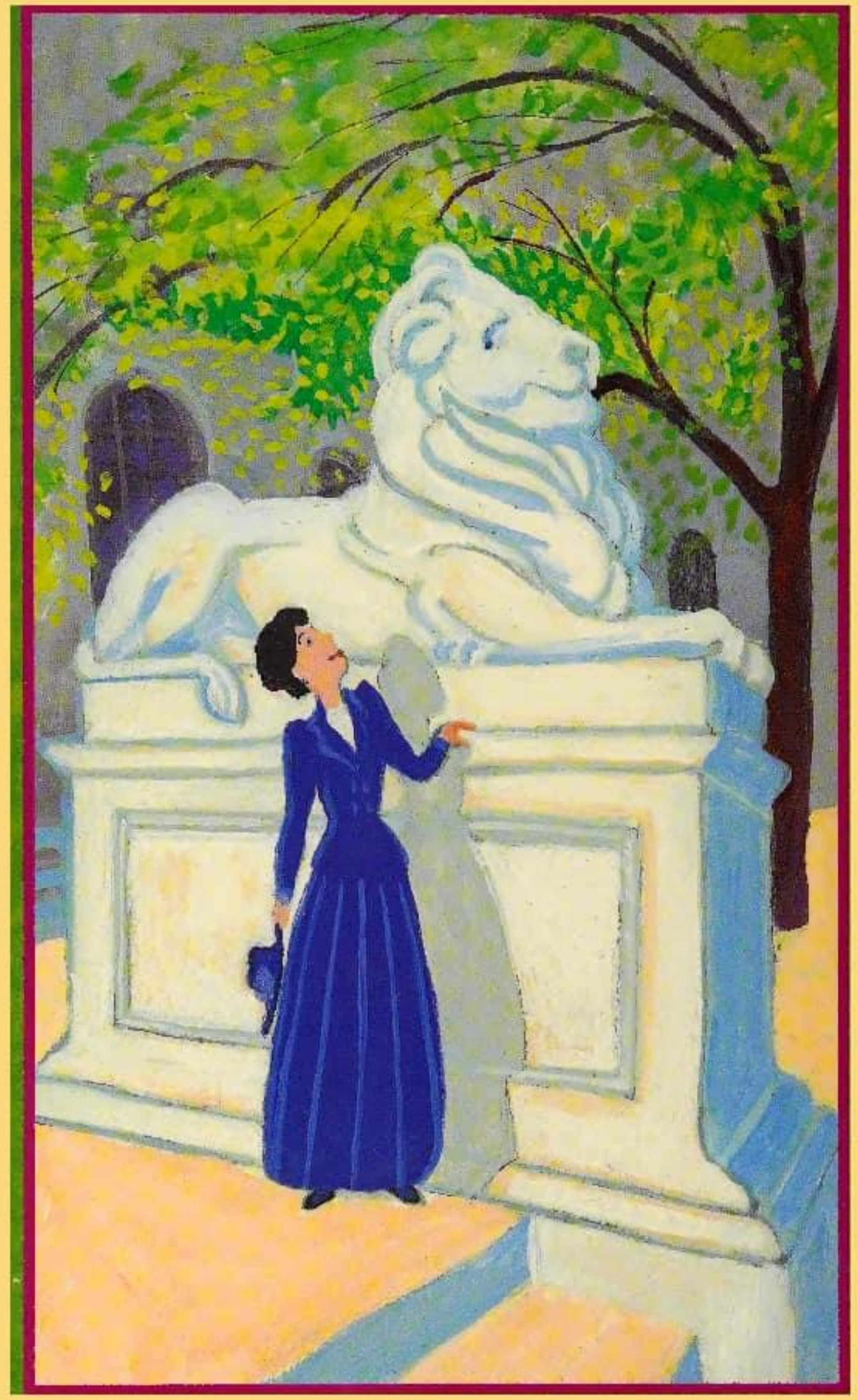
એક સમયે જ્યારે બહુ ઓછા લોકો બાળકોના પુસ્તકોને ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ માનતા હતા, ત્યારે મિસ મૂરે તેમને ગંભીરતાથી લીધા , અને બાળકો માટે વધુને વધુ સારા પુસ્તકોથી લાઇબ્રેરીની છાજલીઓ ભરવામાં મદદ કરી .

૧૯૦૪ માં, તેમણે "બાળકોના પુસ્તકાલય માટે ભલામણ કરાયેલા પુસ્તકોની યાદી" નામનું એક ચોપાનિયું તૈયાર કર્યું.
પુસ્તકો વિશે તેમના મક્કમ મંતવ્યો હતા અને તેઓ તેમને વ્યક્ત કરવામાં ક્યારેય શરમાતા નહોતા. તેમની પુસ્તક સમીક્ષાઓ હોર્ન બુક, બુકમેન અને ન્યૂ યોર્ક હેરાલ્ડ ટ્રિબ્યુનમાં પ્રકાશિત થયા.

મિસ મૂરે ઘણા મહત્વપૂર્ણ લેખકો અને ચિત્રકારો સાથે મિત્રતા કરી અને તેમને પ્રોત્સાહન આપ્યું. માર્સિયા બ્રાઉન અને એલેનોર એસ્ટેસ પુસ્તકો લખવાનું શરૂ કરતા પહેલા ન્યૂ યોર્ક પબ્લિક લાઇબ્રેરીમાં કામ કરતા હતા . કાર્લ સેન્ડબર્ગ, લુડવિગ બેમેલમેન્સ અને થિયોડોર ગીઝેલ વાર્તાના સમયે અને ચિલ્ડ્રન્સ બુક વીક માટે લાઇબ્રેરીની મુલાકાત લેતા હતા. મિસ મૂરે હિલ ટોપ ફાર્મ ખાતે બીટ્રિક્સ પોટરની મુલાકાત લીધી હતી, અને મિસ મૂરના ઘણા સાહિત્યિક મિત્રોએ નિકોલસને ઢીંગલીના કદના રમકડાં મોકલ્યા હતા. પામેલા ટ્રાવર્સે મેરી પોપિન્સ છત્રી તેના કોતરેલા પોપટના માથાના હેન્ડલ સાથે સેન્ટ્રલ ચિલ્ડ્રન્સ રૂમમાં આપી હતી, જ્યાં તે ઘણા વર્ષોથી પ્રદર્શનમાં રાખવામાં આવી હતી.

મિસ મૂરે પોતે અનેક પુસ્તકો લખ્યા - નિકોલસ વિશે બે પુસ્તકો અને માય રોડ્સ ટુ ચાઇલ્ડહુડ નામનું નિબંધ પુસ્તક. 20 જાન્યુઆરી, 1961 ના રોજ તેમના મૃત્યુ પહેલાં તેમનું છેલ્લું પ્રકાશિત કાર્ય હતું, ધ આર્ટ ઓફ બીટ્રિક્સ પોટરનો પરિચય.

દુનિયાના બાળકો ક્યારેય પોતાનું દેવું ચૂકવી શકશે નહીં (એન કેરોલ મૂર)

- વોલ્ટર ડી લા મેર